

TÜRKİYE'DEKİ GAZETELERDE CİNSELLİK



Arş. Gör. Hülya Ercan

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi



Özet

Son zamanlarda medyanın bütün yaşam alanlarına girdiği ve gündelik yaşamın vazgeçilmez öğelerinden biri haline geldiği görülmektedir. Bu alanlardan biri de kuşkusuz cinsellik alanıdır. Bu araştırmanın amacı, gazete haberlerinin incelenerek, gazetelerde yansıtılan cinsellik örüntüsünü ortaya koymaktır. Araştırmada üç popüler gazetenin (Posta, Hürriyet ve Sabah) cinsellikle ilgili haberleri, dört ay süresince (Temmuz 2004, Ekim 2004, Ocak 2005 ve Nisan 2005) taranmış ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Söz konusu dönemde üç gazetede cinsellikle ilgili toplam 1518 habere rastlanmıştır. Temalar tecavüz, taciz, cinsel ilişki, sağlık ve cinsellik, müdahaleler, seks ticareti, aldatma, ünlülerin bedensel özellikleri, eşcinsellik, travestizm, transseksüellik, moda, evlilik dışı ilişki, seksi olarak tanımlama, pornografi ve sanal seks, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE), gebelik, doğum ve gebeliğin sonlanması, cinsel fantaziler, cinsel eğitim, üreme organları hastalıkları, cinsel çeşitlilik, cinsel işlev bozuklukları (CİB), bekaret ve diğer şeklide sıralanmaktadır. Cinsellikle ilgili bu temalara zaman zaman cinayet, şiddet, töre cinayeti, şantaj, kıskançlık, ve intihar temaları da eşlik etmektedir. Haberlerin önemli bir bölümünde görüntü özelliği erotik olmakla birlikte, cinsellikle ilgili tema bulunmamaktadır. Sonuç olarak, popüler gazeteler cinselliği sıklıkla kullanmakla birlikte var olan olumsuz tutumların olumsuzluklarla yer değiştirmesi ve sağlıklı bir cinsel yaşamı desteklemek adına neredeyse hiçbir şey yapmamaktadırlar.

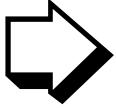
Anahtar kelimeler: Cinsellik, gazeteler, içerik analizi

Summary

Recently, media has entered into all of the life domains and become an inevitable element of daily life. One of this domains is no doubt sexuality. The purpose of this research is to investigate newspapers' news and to find out reflection of sexuality pattern in the newspapers. In this research, the news concerning sexuality from three newspapers (Posta, Hürriyet and Sabah), during the four month (July 2004, October 2004, January 2005, April 2005) were scanned and exposed to the content analysis. In this period, 1518 news were found. Themes are rape, sexual harassment, sexual intercourse, health and sexuality, interventions, sexual commerce, cheating, body characteristics of famous people, homosexuality, transvestism and transexualism, fashion, extramarital sex, definition as being "sexy", pornography and cyber sex, sexually transmitted diseases (STD), pregnancy, childbirth and abortion, sexual fantasies, sexual education, genital diseases, sexual variations, sexual disorders, virginity et all. From time to time, crime, violence, custom crime, blackmail, jealousy and suicide themes are also accompanying sexual themes. In most of the news, although picture characteristics are erotic, themes aren't concerning sexuality. As a result, popular newspapers frequently use sexuality however, they attempted almost nothing in order to change existing negative attitudes with positive attitudes and support healthy sexual life.

Key words: Sexuality, newspapers, content analysis

* Bu çalışma, 28-30 Eylül 2005 tarihlerinde, Pamukkale Üniversitesi'nde gerçekleştirilen XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan sözel bildirinin geliştirilmiş biçimidir.



Giriş

Son zamanlarda medyanın gelişen teknolojiyle birlikte neredeyse bütün yaşam alanlarına girdiği ve gündelik yaşamın vazgeçilmez öğelerinden biri haline geldiği görülmektedir.

Medyanın etkilediği yaşam alanlarından biri de hiç kuşkusuz "cinsellik" alanıdır. Bugün, yapılan çok sayıda araştırma, medyanın bireylerin cinsellik alanındaki bilgi, tutum ve davranışlarını önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7). Medya, özellikle haber medyası kamu gündemini belirlemede ve bununla birlikte izlenen politikalara işaret etmektedir (6, 8). Kuşkusuz Türkiye için de aynı durum geçerlidir. Bununla birlikte, durumun Batı ülkeleriyle karşılaştırıldığında bazı alanlarda farklılık gösterdiği söylenebilir.

Batıda 18. yüzyılda ve 1960'larda yaşanan cinsel devrim hareketleri Türkiye'de yaşanmamıştır. Türkiye bir taraftan Batılılaşmanın vurgulandığı, diğer taraftan dinsel-geleneksel kültürel değerlerin korunmaya çalışıldığı karmaşık bir örüntü sergilemekte (9); cinsellik alanında hala ciddi bir toplumsal baskı hissedilmektedir. Eğitim kurumlarında cinsellik konularına yeterince yer verilmemekte, anababalar çocuklarıyla bu konuları konuşmaktan kaçınmakta, arkadaşlar ve medya, cinsellik konusunda en önemli bilgi kaynağı olarak bildirilmektedir (10, 11, 12). Bununla birlikte, medyada yer alan cinsellik mesajlarına karşı oldukça hoşgörülü bir tavır takınan toplum, aynı hoşgörüyü kendi yakınındaki bireylere göstermemektedir (13, 14).

Cinsellik araştırmaları daha çok bireylerin cinselliğe ilişkin tutumları biçiminde incelenmekle birlikte (15), cinselliğin kamuoyundaki yansımalarının incelenmesi de önemli görülmektedir. Bu nedenle medya gibi, toplumsal yansımalarda cinselliği incelemek, alana katkı getirecektir. Bununla birlikte, medyada cinsellik konulu çalışmaların genellikle görsel medyayı, özellikle televizyon yayınlarını konu aldıkları görülmektedir. Oysa yazılı basın, özellikle gazetelerin belirli alanlardaki toplumsal örüntüler

konusunda ipuçları vermede oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Türkiye'de medyada cinsellik konusunda yapılmış araştırmaların sayısı az olmakla birlikte (16, 17, 18, 19, 20) hiçbiri gazete haberlerini konu edinmemektedir.

Bu nedenle araştırmada, gündelik yaşamımızda önemli bir yer tutan gazete haberlerinin cinsellik konularını ele alışı bakımından incelenmesi, böylelikle gazetelerde yer alan cinsellik örüntüsünü ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, verileri içerik analizine dayalı olarak incelenen betimsel bir çalışmadır. İçerik analizinin temel amacı, sözel olan ve olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmek şeklinde ifade edilebilir (22, 23, 24).

Araştırmada, öncelikle Mayıs 2005 tarihinde, önceki birkaç ay içerisinde en çok satan üç gazete (sırasıyla Posta, Zaman ve Hürriyet) cinsellikle ilgili haberlere yer vermeleri bakımından bir ön incelemeden geçirilmiş ve bunlardan ikisinin (Posta ve Hürriyet) cinsellikle ilgili haberlere geniş yer verirken birinin (Zaman) neredeyse hiç yer vermediği gözlenmiştir. Bunun üzerine araştırmaya önceki iki gazeteye satış grafiğinde dördüncü sırada yer alan gazete (Sabah) dahil edilmiştir.

Gazetelerde (Posta, Hürriyet ve Sabah) yer alan cinsellikle ilgili haberlerin yoğunluğunun yıl içinde değişip değişmediğini ortaya koyabilmek için yılın birinci (Ocak 2005), dördüncü (Nisan 2005), yedinci (Temmuz 2004) ve onuncu (Ekim 2004) aylarındaki sayıları seçilmiştir. Böylelikle araştırmamızda okur sayısı çok olan üç popüler gazetenin - Posta gazetesinin ulaşılabilen 13 Nisan tarihli sayısı dışında- toplam 491 sayısı, ekleri dışarıda bırakılarak, cinsellikle ilgili haberleri bağlamında taramış ve içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Temaların büyük bölümü ön inceleme sırasında oluşturulmuş, bununla birlikte tarama sırasında bazı yeni temalar eklenmiştir. Kodlamada cinsellikle ilgili olmayan bazı temalara (şiddet, cinayet,

intihar gibi) da cinsellikle ilgili temalarla birlikte kullanıldıkları için yer verilmiştir.

Araştırma için kullanılacak kodlamanın güvenilirliğini ortaya koymak amacıyla 6-12 Haziran 2005 tarihleri arasında Posta, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde ikinci bir kodlayıcının yaptığı değerlendirmeler ile araştırmacının değerlendirmeleri arasındaki tutarlılığa bakılmıştır. Bunun için aşağıdaki formül kullanılmıştır (24):

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Uzlaşma sayısı}}{\text{Uzlaşma} + \text{Uzlaşmama sayısı}}$$

Yapılan hesaplama sonucunda kodlayıcılar arasındaki tutarlılık %94.35 bulunmuştur.

Cinsellikle ilgili olduğu gözlenen bütün haberler analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Haberler incelenirken, bir haberde birden fazla temaya yer verilmişse bunlar ayrı ayrı kodlanmıştır. Bu nedenle toplam tema sayısı, haber sayısını geçmektedir.

Haberler içerik açısından incelenirken haberin yer aldığı sayfa ve görüntü özellikleri dikkate alınmış (resimli/resimsiz), metinde cinsellikle ilgili temalara rastlanmasa bile görüntü özelliği erotik ve yoğun cinsellik çağrışımlı ise, bu haberler de analize dahil edilmiş, ancak metin içeriğinin cinsellikle ilgili olmadığı belirtilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Temmuz 2004, Ekim 2004, Ocak 2005 ve Nisan 2005 tarihlerinde (13 Nisan Posta gazetesi dışında) üç gazetede

yer alan cinsellikle ilgili haberlerin gazetelere ve aylara göre dağılımı Tablo 1'de görülmektedir. Söz konusu dönemde üç gazetede cinsellikle ilgili toplam 1518 habere rastlanmıştır. Bu haberlerin büyük çoğunluğunun satış grafiğine göre ilk sırada yer alan Posta gazetesinde (f= 868, %57.18), ardından satış grafiğinde ikinci sırada olan Hürriyet gazetesinde (f= 413, %27.20) ve son olarak satış grafiğinde de üçüncü sırada bulunan Sabah gazetesinde (f= 237, %15.62) yer aldığı görülmektedir. Söz konusu zaman diliminde gün başına düşen cinsellikle ilgili ortalama haber sayısı $\bar{X} = 12.5$ 'tir. Bu rakam Posta gazetesi için $\bar{X} = 7.2$, Hürriyet gazetesi için $\bar{X} = 3.4$, Sabah gazetesi için $\bar{X} = 1.9$ 'dur. Her bir gazete aylara göre ayrı ayrı ele alındığında Posta gazetesinde cinsellikle ilgili haberlerin Ekim ayında diğer aylara oranla daha düşük olduğu dikkati çekmektedir (Tablo 1).

İçerik analizi yapılan haberlerin gazetelere ve sayfalara göre dağılımları Tablo 2'de verilmektedir. Toplam 1518 cinsellikle ilgili haberden en çoğunun orta sayfalarda (f= 574, %37.81), ikinci sırada 2-3. sayfalarda (f= 450, %29.64), üçüncü sırada son sayfa (f= 284, %18.70) ve son sırada 1. sayfada (f= 210, %13.83) yer aldığı görülmektedir. Bütün sayfalarda cinsellikle ilgili haberlerin sayıları bağlamında gazetelerin sıralaması (sırasıyla Posta, Hürriyet ve Sabah) değişmemektedir (Tablo 2).

İçerik analizi yapılan haberlerin cinsellikle ilgili temalar içerip içermemelerine göre dağılımları Tablo 3'de görülmektedir. Buna göre toplam 1518 habe-

Tablo 1: Cinsellikle İlgili Haberlerin Gazetelere ve Aylara Göre Dağılımı

Gazete	Aylar								Günlük Ortalama Haber Sayısı		
	Temmuz		Ekim		Ocak		Nisan		Toplam	Sayısı	\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%			
Posta	249	16.40	164	10.80	237	15.61	218	14.36	868	57.18	7.2
Hürriyet	100	6.59	102	6.72	101	6.65	110	7.25	413	27.20	3.4
Sabah	43	2.83	60	3.95	68	4.48	66	4.35	237	15.62	1.9
Toplam	392	25.82	326	21.47	406	26.75	394	25.96	1518	100	12.5

Cinsel sağlık eğitimi alanında medyanın, daha etkili bir biçimde kullanılmasının yolları aranmalıdır.



Tablo 2: Cinsellikle İlgili Haberlerin Gazetelere ve Sayfalara Göre Dağılımları

Gazete	Sayfalar							
	1. sayfa		2-3. sayfa		Orta sayfalar		Son sayfa	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Posta	91	5.99	256	16.86	394	25.96	127	8.37
Hürriyet	74	4.87	123	8.10	115	7.58	101	6.65
Sabah	45	2.96	71	4.68	65	4.28	56	3.69
Toplam	210	13.83	450	29.64	574	37.81	284	18.70

rin ancak yarısından biraz fazlasında (f= 826, %= 54.41) cinsellikle ilgili temaya rastlanırken, önemli bir bölümünde (f= 692, %45.59) cinsellikle ilgili bir temaya rastlanmamakla birlikte, haberlerde kullanılan fotoğrafların özellikle cinsellik vurgulu olduğu dikkati çekmektedir. Metin içeriğinde cinsellikle ilgili temaların yer alıp almaması konusunda gazeteler arasında karşılaştırmalar yapıldığında, önceki sıralamaların değişmediği gözlenmektedir. Bununla birlikte diğer iki gazetenin tersine, Posta gazetesinin haberlerinde, metinde cinsellikle ilgili tema yer alan haberlerin oranı karşısında (f= 388, %25.56), metinde cinsellikle ilgili tema bulunmadığı halde cinsellik vurgulu görüntüler içeren haberlere daha çok yer verildiği (f= 480, %31.68) görülmektedir (Tablo 3).

Haberlerin görüntü özelliklerine göre dağılımlarına bakıldığında (Tablo 4), haberlerde en çok erotik ünlü fotoğraflarına yer verildiği (f= 630, %41.50) görülmektedir. Bunu sırasıyla haberle ilgili fotoğraflar (f= 526, %34.65), metin içeriğinde cinselliğe yer verilmediği halde kullanılan erotik fotoğraflar (f= 179, %11.79), fotoğraf bulunmayanlar (f= 128, %8.43) ve içeriği cinsellik olmayan ve içerikten tamamen bağımsız fotoğ-

raflara yer verilenler (f= 55, %3.62) izlenmektedir. Metin içeriğinde cinsellik konusu işlenmediği halde erotik fotoğrafların kullanıldığı haberlerin, özellikle ünlülerin yaşantılarını konu edindiği görülmektedir. Bu kategoride yer alan haberlerde kullanılan fotoğraflar haberdeki öznelerle ilgili olmakla birlikte, metin içeriğiyle ilgili değildir. Metin içerisinde cinsellik konusu işlenmediği ve içerikten tamamen bağımsız fotoğrafların kullanıldığı haberlerin ise genel sağlıktan iklim koşullarına kadar çok çeşitli konularla ilgili olduğu ifade edilebilir (Tablo 4).

Metin içeriklerinde cinsellikle ilgili konulara yer verilen haberlerin temalara göre dağılımları Tablo 5'te görülmektedir. Buna göre 826 haberde toplam 926 cinsellikle ilgili temaya rastlanmıştır. Bu temaların dağılımları sırasıyla: Tecavüz (f= 156, %18.89), taciz (f= 98, %11.87), cinsel ilişki (f= 88, %10.65), sağlık ve cinsellik, müdahaleler (f= 78, %9.44), seks ticareti (f= 70, %8.47), aldatma (f= 67, %8.11), ünlülerin bedensel özellikleri (f= 51, %6.17), eşcinsellik, travestizm, transseksüellik (f= 48, %5.81), moda (f= 46, %5.56), evlilik dışı ilişki (f= 32, %3.87), seksi olarak tanımlama (f= 28, %3.39), pornografi ve sanal seks (f= 23, %2.78), cinsel yolla bulaşan enfeksi-

Tablo 3: Haberlerin Metin İçeriğinde Cinsellik Olup Olmamasına Göre Dağılımları

Gazete	Metinde Cinsellik Var		Metinde Cinsellik Yok	
	f	%	f	%
Posta	388	25.56	480	31.63
Hürriyet	292	19.24	121	7.97
Sabah	146	9.61	91	5.99
Toplam	826	54.41	692	45.59

Tablo 4: Haberlerin Görüntü Özelliklerine Göre Dağılımı

Gazete	Görüntü Özelliği									
	Yok		Haberle İlgili		Erotik/ Metinle İlgisiz		Erotik/ Ünlü Fotoğrafı		Erotik/ İçerikten Bağımsız	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Posta	56	3.69	251	16.53	35	2.30	430	28.33	96	6.32
Hürriyet	46	3.03	191	12.58	6	0.39	108	7.11	62	4.08
Sabah	26	1.71	84	5.53	14	0.92	92	6.06	21	1.38
Toplam	128	8.43	526	34.65	55	3.62	630	41.50	179	11.79

yonlar (CYBE) (f= 19, %2.30), gebelik, doğum ve gebeliğin sonlanması (f= 16, %1.94), cinsel fantaziler (f= 15, %1.82), cinsel eğitim (f= 15, %1.82), üreme organları hastalıkları (f= 13, %1.57), cinsel çeşitlilik (f= 13, %1.57), seks tuzağı

Tablo 5: Metinlerinde Cinsellikle İlgili Konulara Yer Verilen Haberlerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	f	%
Tecavüz	156	18.89
Taciz	98	11.87
Cinsel ilişki	88	10.65
Sağlık ve cinsellik, müdahaleler	78	9.44
Seks ticareti	70	8.47
Aldatma	67	8.11
Ünlülerin bedensel özellikleri	51	6.17
Eşcinsellik, travestizm, transseksüellik	48	5.81
Moda	46	5.56
Evlilik dışı ilişki	32	3.87
Seksi	28	3.39
Pornografi, sanal seks	23	2.78
Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	19	2.30
Gebelik, doğum, gebeliğin sonlanması	16	1.94
Cinsel fanteziler	15	1.82
Cinsel eğitim	15	1.82
Üreme organları hastalıkları	13	1.57
Cinsel çeşitlilik	13	1.57
Seks tuzağı	7	0.85
Cinsel işlev bozuklukları	3	0.36
Bekaret	2	0.24
Diğer	14	1.69
Toplam	926	112.10

(f= 7, %0.85), cinsel işlev bozuklukları (CİB) (f= 3, %0.36), bekaret (f= 2, %0.24) ve diğer (f= 14, %1.69) şeklindedir (Tablo 6).

Metinlerinde cinsellikle ilgili konulara yer verilen haberlerde bulunan cinsellik dışı temaların dağılımları Tablo 6'da görülmektedir. Buna göre 826 haberde, cinsellikle ilgili temaların yanısıra toplam 241 ek temaya rastlanmıştır (%29.17). Bu temalar sırasıyla cinayet (f= 129, %15.61), şiddet (f= 38, %4.60), töre cinayeti (f= 34, %4.11), şantaj (f= 24, %2.90), kıskançlık (f= 13, %1.57) ve intihardır (f= 3, %0.36).

Metinlerinde cinsellikle ilgili konulara yer verilmediği halde cinsellik vurgulu fotoğrafların kullanıldığı haberlerin temalara göre dağılımları (Tablo 7) ünlülerin hayatı (f= 544, %35.84), moda (f= 48, %3.16) ve diğerleri (f= 100, %6.5) şeklinde sıralanmaktadır (Tablo 7).

Araştırma sonuçları, gazetelerin cinsellikle ilgili haberlere önemli ölçüde yer verdiklerini göstermektedir. Bu gazete-

Tablo 6: Metinlerinde Cinsellikle İlgili Konulara Yer Verilen Haberlerde Bulunan Cinsellik Dışı Temalar

Temalar	f	%
Cinayet	129	15.61
Şiddet	38	4.60
Töre cinayeti	34	4.11
Şantaj	24	2.90
Kıskançlık	13	1.57
İntihar	3	0.36
Toplam	241	29.17

Bu araştırma, Türkiye'de cinsellik konusunda yaşanan ciddi bir paradoksu doğrulamaktadır.



Tablo 7: Metinlerinde Cinsellikle İlgili Konulara Yer Verilmediği Halde Cinsellik Vurgulu Fotoğrafların Kullanıldığı Haberlerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	f	%
Ünlülerin hayatı	544	35.84
Moda	48	3.16
Diğer	100	6.58
Toplam	692	45.58

lerin satış grafiklerindeki sıralarıyla, cinsellikle ilgili haberle yer vermeleri bakımından ortaya çıkan sıralamanın birbirine paralel olması, oldukça dikkat çekicidir. Aynı yayın grubunda yer almakla birlikte cinsellikle ilgili haberlere yer vermeleri, özellikle erotik kadın fotoğraflarını kullanmaları bakımından aralarında önemli bir farklılık olduğu dikkati çeken iki gazetenin (Posta ve Hürriyet) ortaya koyduğu tabloda açıkça görüldüğü gibi, bu tür haberler gazetelerin satış grafiklerini etkilemektedir.

Haberlerin aylara göre dağılımlarında da sıralamanın değişmediği gözlenmektedir. Bununla birlikte Ekim ayında Posta gazetesinde cinsellikle ilgili haberlerde diğer aylar karşısında belirgin bir azalma olduğu görülmektedir. Ekim ayının ikinci yarısının Ramazan ayına denk gelmesi, dini değerlerin ağır bastığı bu dönemde söz konusu haberlere daha az yer verildiğini düşündürmektedir.

Haberlerin sayfalara göre dağılımlarına bakıldığında, cinsellikle ilgili haberler arasında orta sayfalardaki haberlerin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte orta sayfaların diğer birimler karşısında gazetelerin çok daha geniş bir bölümü kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda, aslında gazetelerin en çok dikkat çeken bölümlerinde (1. sayfa, son sayfa ve 2-3. sayfalarda) cinsellikle ilgili haberlere, özellikle erotik fotoğraf içeren haberlere daha çok yer verdikleri söylenebilir. Bu durum gazetelerin cinsellikle ilgili haberleri daha çok okuyucu çekmek için kullandıklarını akla getirmektedir.

İçerik analizi yapılan haberlerin cinsellikle ilgili temalar içerip içermemesine göre dağılımlarına bakıldığında, toplam haberlerin yarısına yakın bölümünde ve satış grafiğinde ilk sırada yer alan gazetenin (Posta) cinsellikle ilgili haberlerinin yarısından daha fazlasında metin içeriğinde cinsellikle ilgili temalara yer verilmediği halde cinsellik vurgulu görüntülerin kullanıldığı görülmektedir. Haberlerin görüntü özelliğine göre dağılımlarına bakıldığında, en çok erotik ünlü fotoğraflarına yer verildiği ve içeriği yansıtmadığı halde erotik fotoğrafların oldukça yoğun bir şekilde kullanıldığı dikkati çekmektedir. Bununla birlikte kullanılan bu fotoğrafların neredeyse tamamının erotik kadın fotoğraflarından oluştuğu gözlenmektedir. Ünlü fotoğrafları çoğunlukla bu kişilerin yaşantılarıyla ilgili haberlerle birlikte kullanılmaktadır. Diğer erotik fotoğrafların bir kısmı içeriği cinsellik olmayan, ünlü olup olmadıkları bilinmeyen ve haber değeri olmayan metinlerle birlikte, bir kısmı cinsellikle ilgili olmayan moda haberleriyle birlikte ve geri kalanı cinsellikten tamamen bağımsız haber içerikleriyle ("Nar kalbe iyi geliyor", "Her eve bir aspirin lazım", "Ver ama sonra alma", "Yogoyla yaşlanmak zorlaşıyor" haber başlıklarından anlaşılacağı gibi) birlikte verilmekte ve özellikle erotik kadın fotoğrafları kullanılmaktadır. Bu bulgular, Karademir'in (19) ve Karamolla'nın (20) Türkiye'de reklamlarda cinselliğin açıkça kullanıldığı yönündeki bulgularıyla ve Ergül'ün (18) Türk sinemasında kadın oyuncuların erkeklerden farklı olarak, cinsellikleri bağlamında birtakım özellikleri ön plana çıkarılarak izleyiciye sunuldukları şeklindeki betimlemesiyle örtüşmektedir.

Metin içeriklerinde cinsellikle ilgili konulara yer verilen haberlerin temalara göre dağılımlarına bakıldığında, en çok tecavüz haberlerine rastlandığı görülmektedir. Bu tür haberlerin dikkati çeken en önemli yönü, tek bir tecavüz haberinin günlerce işlenmiş olmasıdır. Tecavüz haberlerini taciz haberleri izlemektedir. Taciz haberlerinin bir kısmının aslında haber değeri olmadığı görülmektedir. ("Tacizci maymun", "Elleyince

tokat yedi" gibi). Taciz haberlerini cinsel ilişki haberleri izlemektedir. Bu haberlerin de önemli bölümünün haber niteliğinin olmadığı, bir kısmının sansasyonel nitelik taşıdığı, bazılarının ise dikkat çekici başlıklarla verilmiş –bilimsel araştırma sonuçları olduğu ifade edilen– haberler olduğu görülmektedir ("Apo'dan militan kızlara jakuzide sevişme dersleri", "55 saat seks yaptık", "Çocuğumun annesi ile seks yapamam", "Seks üstü hırsızlık", "Başınızı daima yatağın doğru tarafına koyun", "Aşkın saati 22", "Yunan kadını erkek arıyor" gibi). Bir sonraki sırada sağlık ve cinsellik, müdahaleler yer almaktadır. Bu temanın başlığı altında yer alan haberlerin bir bölümünü "tüp bebek" konusu oluştururken diğerlerini ise daha çok erkek cinsel organları ile ilgili konular oluşturmaktadır ("Cinsel organı büyütemeyen doktora suikast", "Spermiler öğrenciden", "Erkek organları ölçülmüş", "Doktorlar onu 'adam' etti", "12 saatte X-Large" gibi). Ardından seks ticareti konusu işlenmektedir. Seks ticaretini aldatma konusu izlenmektedir. Ünlülerin bedensel özellikleri yine bu haberlerde önemli bir yer işgal etmektedir. Aslında niteliği oldukça düşük olan bu haberlerin oldukça kısa, çarpıcı başlıklarla ve büyük puntolarla verildikleri görülmektedir. ("Popoya müdahale", "Ooo! Fulden'e bakın", "Popoya silikon", "Çok sıkıldım göğüslerimi büyüttüm" gibi). Eşcinsellik, travestizm ve transeksüellik temaları arasında en çok eşcinsellikle ilgili haberlerin işlendiği görülmektedir. Bunların bir kısmının konusu eşcinsel evlilikler iken diğerleri daha çok eşcinselliğin olumsuz değerlendirilmesine yol açabilecek konuları içermektedir ("Sapık ilişkiye girdi, öldü", "ABD'den seks bombası" gibi). Moda haberlerinin bir kısmı cinsellik içeriklidir. Özellikle iç çamaşırı ya da defile sırasında ortaya çıkan "iş kazaları" ("Fatima'nın sırrı görüldü" gibi) bu başlık altında yer almaktadır. Evlilik dışı ilişki, "seksi" vurgusu bulunan haberler, pornografi ve sanal seks sonraki sıralardadır. Ardından CYBE yer almaktadır. Bu haberlerin önemli bölümü "AIDS" ile ilgili olmakla birlikte, bilgi verici özellikleri-

nin bulunmaması dikkat çekicidir ("PKK'lı AIDS'ten öldü", "AIDS'te siyahlara komplo teorisi", "AIDS Türk'ü kolay avlıyor" "AIDS tedavisinde meditasyon da var", "AIDS'le otlı savaş" gibi). Gebelik, doğum ve gebeliğin sonlanması daha çok alışılmışın dışında çoğul gebelik ya da doğumlar ve ünlülerle ilgilidir. Cinsel fantaziler bir sonraki sırada yer almaktadır. Cinsel eğitim kategorisine giren haberler daha çok aile planlaması ve gebelik yaşı ile ilgilidir ("Doğuracaksınız 20-29 yaş arası doğurun", "Ölüm getiren doğumlar" gibi) ve sayılarının oldukça düşük olması dikkat çekicidir. Üreme organları hastalıkları arasında daha çok kanser –özellikle göğüs kanseri– haberleri yer almaktadır. Bunu cinsel çeşitlilik ve seks tuzağı haberleri izlemektedir. CİB ("Erkeksen doktora git") ve bekaret çok az işlenen konulardır. Diğer kategorisine penis kesme ("Kadınlardan bıkip penisini kesti"), ergen gebeliği, sünnet, mastürbasyon ve çapkınlık konuları girmektedir ve sayıları oldukça azdır.

Gazete haberlerinde tecavüz, taciz, aldatma, seks ticareti, evlilik dışı ilişkiler, cinsel çeşitlilik ve cinsel fantazi temalarının sıklıkla şiddet, cinayet ve töre cinayeti temaları ile birlikte işlenmesi ve bunlara nadiren kıskançlık ve intihar temalarının eşlik etmesi dikkat çekicidir. Seks tuzağı ve az sayıdaki pornografi ve sanal seks temaları, zaman zaman şantaj temasıyla birlikte ele alınmaktadır.

Metinlerinde cinsellikle ilgili konulara yer verilmediği halde cinsellik vurgulu fotoğrafların kullanıldığı haberlerin temalara göre dağılımına bakıldığında, çok büyük bir bölümünün ünlülerin hayatına ilişkin olduğu görülmektedir. Ardından moda ve diğer şekilde sıralanmaktadır. Diğerleri kategorisinde yer alan konular yiyeceklerden, kıyı şeridine ve tanınmadığı halde erotik pozlar vermiş kişilerin –güya– yaşantılarına kadar değişkenlik göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan tablo, gazetelerin cinsellikle ilgili olmayan konularda bile bu olguyu ne kadar

Medyanın konumunun getirdiği sorumluluğu taşıyabilmesi adına nelerin yapılabileceğine ilişkin bakış açıları geliştirilmelidir.



sık kullandıklarını ortaya çıkarmaktadır. Özellikle ünlülerin hayatlarıyla ilgili magazin haberleri erotik fotoğraflarla süslenmekte ve bunların neredeyse tamamında ünlü ve erotik kadın fotoğrafları kullanılmaktadır. Yine cinsellikten tamamen bağımsız konular bile sıklıkla erotik kadın fotoğraflarıyla süslenmektedir. Kısaca popüler medyada kadın, belirgin bir biçimde seks objesi olarak görülmekte ve metalaştırılmaktadır. Cinsellik çoğu zaman sadece "cinsel ilişki"ye indirgenmekte ve kadın bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Sonuçta bu araştırma, Türkiye'de cinsellik konusunda yaşanan ciddi bir paradoksu doğrulamaktadır. Cinsellik bir taraftan gündelik yaşamda yok sayılmakta ve bu alanda ciddi bir toplumsal baskı hissedilmekte, diğer taraftan popüler medya ısrarlı bir biçimde cinselliği vurgulamaktadır. Toplum bir taraftan cinselliği bastırırken diğer taraftan cinsellikle ilgili ürünlere yönelmektedir. Yine medya cinselliği vurgulamakla birlikte söz konusu alanda var olan olumsuz tutumların daha olumlularla yer değiştirmesi ve sağlıklı bir cinsel yaşantıyı desteklemek adına oldukça az şey yapmaktadır. Öyle ki haberlerde işlenen temaların sıralamasına bakıldığında, büyük bölümünün olumsuz nitelik taşıdığı, olumsuz başka temalarla birlikte ele alındığı ve olumsuz bir bakış açısını yansıttığı görülmektedir. Bu durum cinsellik alanında yaşanan karmaşayı daha da artırmakta ve çözülmesi güç bir hale sokmaktadır.

Bu çalışma, cinsellik konusunda çok daha fazla araştırma yapma gereğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte medya okur yazarlığının öğretilmesine ilişkin çalışmalar yapılmalıdır. Cinsel sağlık eğitimi alanında medyanın, daha etkili bir biçimde kullanılmasının yolları aranmalıdır. Son olarak, dördüncü bir güç olarak görülen medyanın bu konunun getirdiği sorumluluğu taşıyabilmesi adına nelerin yapılabileceğine ilişkin bakış açıları geliştirilmelidir.

Kaynaklar

1. Bar-on M.E., Broughdon D.D., Buttors S., Corrigan S. Sexuality, Contraception and the Media. *Pediatrics*, 2001; 107 (1), 191-195.
2. Brown J.D. Mass Media Influences on Sexuality. *Journal of Sex Research*, 2002; 39 (1), 42-46.
3. Brown J.D., Keller S.N. Can the Mass Media Be Healthy Sex Educators? *Family Planning Perspectives*, 2000; 32 (5), 255-256.
4. Escobar-Chaves L., Tortolero S.R., Markham C.M., Low B.J., Eitel P., Thickett P. Impact of the Media on Adolescent Sexual Attitudes and Behaviors. *Pediatrics*, 2005; 116 (1), 303-326.
5. Shelov S., Bar-on M., Beard L., et al. Sexuality, Contraception, and the Media. *Pediatrics*, 1995; 95 (2), 298-300.
6. Ward L.M. Children, Adolescents, and the Media: The Molding, of Minds, Bodies, and Deeds. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2005; 109, 63-71.
7. Werner-Wilson R.J., Fitzharris J.L., Morrissey K.M. Adolescent and Parent Perceptions of Media Influence on Adolescent Sexuality. *Adolescence*, 2004; 39 (154), 303-311.
8. Davidson A.E., Wallack L. A. Content Analysis of Sexually Transmitted Diseases in the Print News Media. *Journal of Health Communication*, 2004; 9, 11-117.
9. Onur B. Anılardaki Aşklar- Çocukluğun ve Gençliğin Psikoseksüel Tarihi. İstanbul: Kitap Yayınları, 2005.
10. Çok F., Gray L.A., Ersever H. Turkish University Students' Sexual Behaviour, Knowledge, Attitudes and Perception of Risk Related to HIV/AIDS. *Culture, Health & Sexuality*, 2001; 3 (1), 81-99.
11. Gökengin D., Yamazhan T., Özkaya D., ve ark. Sexual Knowledge, Attitudes, and Risk Behaviors of Students in Turkey. *Journal of School Health*, 2003; 73 (2), 258-264.
12. Güney N., Bağlı M.T., Şener T, Çok F. Ergenlerin Medya Kullanımı. V. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresinde Sunulmuş Bildiri, 12-14 Ekim 2005, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi.

13. Oskay Ü., Çelebi M. (2004). Peki Konuşalım! Popüler Kültür Üzerine. İstanbul: Epsilon Yayınları.
14. Poroy A. Türkiye'de Cinsellik. İstanbul: Alfa Yayınları, 2005.
15. Duyan V. Cinsel Tutum Ölçeği. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayınları, 2004.
16. Çetin Z. Türk Güldürü Sinemasında Evlilik ve Cinsellik. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
17. Çıdam Z. 1990'lar Türkiye'sinde Yayımlanan Kadın Dergilerinin İçeriğine Analitik Bir Bakış,. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
18. Ergül F. O. 1990'ların Türk Sinemasında Sıradışı Cinsel Yaşantılar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
19. İşçibaşı Y. Televizyonda Müstehcenlik, İzleyicinin Kabul Sınırları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
20. Karademir Ç. Türkiye'de Televizyonda Yansıtılan Genç İmgesinin Reklamlarda ve Ana Haberlerde İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.
21. Karamolla N. Attitudes of Turkish Students Toward the Use of Sexual Embeds and Overt Sexuality in Advertising. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
22. Bilgin N. İçerik Analizi. İzmir: Ege Ü. Yayınları, 2000.
23. Öğülmüş S. (1991). İçerik Çözümlemesi. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1991; 24(1), 213-228.
24. Tavşancıl E., Aslan A. E. İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 2001.

